

CD KLASSIEK

In de ban van Stradivarius Giovanni Battista Viotti

Giovanni Battista Viotti (1755—1824) was een groot violist en componist. Van zijn werk liet zelfs Mozart enkele bewerkingen na (KV 470). Viotti werd opgeleid aan het hof van Savoie in Turijn en trok met zijn mentor al heel jong op concertreis door Duitsland, Engeland en Parijs. Daar kwam hij al vlug in de gunst van koningin Marie-Antoinette, tot de Franse Revolutie hem naar Londen verjoeg. Daar werkte hij voort als vioolvirtuoos en componist, maar ontpopte zich ook als concertorganisator, onder meer voor Haydn tijdens diens verblijf in Engeland. In 1800 liet Viotti de muziek staan om in de Britse hoofdstad een wijnhandel te beginnen, maar die ging op de fles. Zo trok hij andermaal naar Parijs om er les te geven.

Viotti schreef zijn beste werken voor viool en zijn vele vioolconcerto's beïnvloedden zelfs Beethoven. Viotti wist dan ook wat er uit een viool te halen viel. Hij bespeelde zelf een Stradivarius uit

1709, die nog altijd bekend staat als de *Viotti Stradivarius*. Hij moet bijzonder trots geweest zijn op dit fabelachtige instrument, want hij liet er zelfs een replica van bouwen. De *Viotti Stradivarius* is sinds 2005 eigendom van de Royal Academy of Music en wordt alleen nog uitzonderlijk bespeeld, al verkeert het instrument in puntgave staat. Viotti droeg zelf bij tot de roem van de Italiaanse vioolbouwer. Meerdere van de vandaag onbetaalbare instrumenten werden ooit door hem bespeeld.

Viotti zelf was een onvervalste brugfiguur, een van die talrijke Italiaanse musici die maakten dat ook in Frankrijk en Duitsland de Italiaanse viooltraditie voet aan grond kreeg. Hij geldt als de vader van de Franse vioolschool. Zijn vioolconcerti en ook deze sonates zijn wat lossier gecomponeerd dan die van Haydn of Mozart. Maar dat komt omdat Viotti juist graag de solist — die hij trouwens vaak zelf was — de vrijheid gunde om de vleugels uit te slaan en zich helemaal te laten gaan. Ons treffen vooral de zangerige melodieën die de componist schijnbaar moeiteloos uit de mouw schudt en die hier en daar al de vroege romantiek van een Schubert laten voorvoelen. (JC)

Giovanni Battista Viotti, *Sei serenate opus 23 per due violini*, door Marco Rogliano en Gianfranco Janetta (viool), Tactus (distributie Codaex), TC752202, 22,40 euro.

CD KLASSIEK

Italiaanse hofdansen Cesare Negri

An de talrijke Italiaanse hoven in de renaissanceperiode was dansen een gewichtige bezigheid. De dans was een middel waarmee de dansers tot uiting konden brengen hoe ze zichzelf konden beheersen en stijlvol de ingewikkelde gecodificeerde patronen konden uitvoeren. Die danswijze verschilde fel van de losbandigheid in de zogenaamde boerendansen. Dat trof Pieter Brueghel, nadat hij van zijn Romereis terug in het land was.

De Milanees Cesare Negri (1535-1604) was een topdansmeester uit die tijd. Van zijn leven is niet zoveel bekend, maar hij werkte toch vooral in zijn vaderstad voor de adel. Daar liet hij in 1602 *Le gratie d'Amore* drukken, een mas-

sieve theoretische en praktische verhandeling over de danskunst. Hij vertelt van naaldje tot draadje voor wie en wanneer hij optrad. Zo beschrijft hij een *Masquerade* in juni 1574 waaraan niet minder dan 84 dansers, onder wie hijzelf. En hij geeft ook tot in detail het feest weer dat Milaan in juli 1599 organiseerde naar aanleiding van het huwelijk van 'onze' Albrecht en Isabella. Daarvoor vond hij een werkelijk spectaculaire choreografie uit die een hele reeks dansen voorzag waarbij de dansers een vlamme toorts droegen.

Een van die dansen, *Ballo fatto da sei cavalieri* (een mannendans met zes) is terug te vinden op de cd. De reeks *Delizie musicali* (muzikale lekkernijen) is zijn titel meer dan waard. Het is een mooie, laaggeprijsde heruitgave van de beste cd's die Dynamic de jongste jaren uitbracht. (JC)

Cesare Negri, *Le Gratie d'Amore*, door het Ensemble La Follia, Dynamic, reeks *Delizie Musicali* (distributie Laval), DM8006, 10,40 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

Oorlogsherinneringen Philip Vanoutrive

De titel is overduidelijk: dit zijn daadwerkelijk gesprekken met de allerlaatste getuigen van de Eerste Wereldoorlog in ons land. Bij de Duitse inval in augustus 1914 waren zij kinderen. In 2009 zocht een team van de VRT die kinderen van toen op en selecteerde 43 verhalen. Die werden nu ook gebundeld in een boek.

BOEK ROMAN

Christus in Brussel Dimitri Verhulst

Sinds het bekroonde en verfilmde *De helaasheid der dingen* (2006) is schrijver Dimitri Verhulst een van de sterren van het Vlaamse literaire landschap. Net

BOEK SPIRITUALITEIT

Eigen broosheid Thomas van Kempen

Thomas a Kempis (1380-1471) is een van de belangrijkste christelijke schrijvers aller tijden. Zijn *Navolging van Christus* is een spirituele bestseller die nog steeds vertaald en herdrukt wordt. Thomas, afkomstig uit het Nederrijnse Kempen, leefde als reguliere kanunnik in het Nederlandse Zwolle, waar hij een groot deel van zijn leven de spirituele gids van de jonge fraters was, maar ook schreef en vooral veel zelf kopieerde. De boekdrukkunst was immers nog niet in zwang.

Zelf tekende Thomas voor veertig werken. Dertien ervan worden in het handschrift van hemzelf

Auteur Philip Vanoutrive, die een lange ervaring heeft als journalist en fotograaf, laat hen niet alleen aan het woord, hij brengt hen in dit boek ook zeer knap in beeld. Kleurenfoto's van die getuigen, allen heel kranige ouderlingen van om en bij de honderd, sommigen poserend met een tastbare herinnering aan de oorlog in de hand, illustreren het boek.

Een aantal van hen overleed nog vóór het boek verscheen, zoals Yvonne De Vetter, die zich in een gesprek met de auteur liet ontvalen: „Den oorlog, mijnheer... ik heb nooit kind mogen zijn.”

Die getuigen vertellen uiteenlopende ervaringen: over de vluchtelingenstroom die ze zagen rondtrekken of waar ze zelf deel van uitmaakten, over verwoestingen zoals in Leuven en Ieper, over verwondingen, executies waarvan ze getuigen waren, het missen van geliefden. Over leven en overleven in de frontstreek, in het bezette binnenland, in vluchtelingenkampen in Nederland. Ook

het lot van militairen, van krijgsgevangenen en de vele slachtoffers van de Spaanse griep komen aan bod. De journalist tekent voor de achtergrondinformatie, de getuigen brengen wetenswaardigheden uit het dagelijkse leven aan, over op school gaan, varkens slachten in het geheim, voedselhulp, smokkelen, enzovoorts. Af en toe herinneren ze zich een grappige anekdote, maar vaak zijn het traumatische ervaringen, geobserveerd door de ogen van kinderen, die zich die indringende beelden jaren later nog scherp voor de geest kunnen halen. (NL)

Philip Vanoutrive, *De allerlaatste getuigen van Wereldoorlog I*, Canvas/Lannoo, Tielt, 2011, 336 blz., 24,99 euro, ISBN 978 90 209 9021 8.

als zijn streekgenoot Louis-Paul Boon slaagt hij erin om te schrijven in een Nederlands met een typisch Vlaamse (of is het Aalsterse) kleur. *De intrede van Christus in Brussel* is zijn nieuwste en die kun je omschrijven als een literaire fabel. Het is ook een monoloog, waardoor de tekst wel voor theater geschreven lijkt.

Het verhaal is kort samen te vatten. Er wordt aangekondigd dat niemand minder dan Jezus Christus op 21 juli naar Brussel zal komen. Die tijding maakt het beste in de mens los, wat de verteller vanuit zijn toch wel pessimistische levensvisie met verbazing beschrijft. „De metro ruikt niet langer naar pis, de hop is onder het volk.”

Op de kaft prijkt het gelijknamige schilderij van James Ensor, die Christus inderdaad in het Brusselse Jeruzalem zijn intrede liet

maken. Het is een meesterwerk met een politieke boodschap. Maar de auteur doet, op een paar bedekte verwijzingen na, niets met het befaamde schilderij.

Verhulst sneed al eerder spirituele thema's aan, maar zelden dringt hij door tot de diepe betekenis. Het slot is voorspelbaar: Jezus komt niet. Of toch? We houden er wel een mooie vertelling over België aan over. (EDS)

Dimitri Verhulst, *De intrede van Christus in Brussel*, Contact, Amsterdam, Antwerpen, 2011, 192 blz., 18,95 euro, ISBN 978 90 2543 753 4.

(een zogeheten autograaf) bewaard in de Koninklijke Bibliotheek in Brussel.

In 1441 had Thomas de teksten een definitieve redactie gegeven en de handschriftjes, eigenlijk katernen, laten inbinden voor de kloosterbibliotheek. Honderd jaar na Thomas' dood, in 1571, bezocht de prior van Onze-Lieve-Vrouw ten Troon in Grobbendonk bij Herentals het toen verlaten klooster in Zwolle en vond er in de bibliotheek het boekje, nam het mee en schonk het aan een Antwerpse jezuïet. Na de Franse Revolutie kwam het handschrift terecht in de bibliotheek in Brussel.

Erkenning van de eigen broosheid is een werk dat in het handschrift amper veertien bladzijden telt. Nochtans geniet het enige faam en kende het de voorbije honderd jaar reeds enkele vertalingen. Karmeliet Rudolf van Dijk presenteert het in een nieuwe editie en leidt het uitvoerig in. Het zijn vooral wijsheidsspreuken, zoals „Wie niet weet te zwijgen, zal niet lang een vriend houden” of „Heb ontzag voor God, en je krijgt er een trouwe vriend bij”.

Kern van Thomas' spiritualiteit, die we bestempelen als de Moderne Devotie, is de deemoed en het loskomen van zichzelf. Wereldse roem en genot zijn zinloos.

Maar eigenlijk klinkt ook steeds een positieve, van hoop doortrokken visie op de broosheid van de mens. De mens wordt bewogen door een diep verlangen in zich, dat best gevoed wordt door de ervaring van Gods barmhartigheid. Die verschijnt in de persoon van de trouwe vriend. Daardoor kan tegenspoed uiteindelijk worden gezien als een houdbaarheids-test in het proces van zelfontlediging. „Want heil is daar waar het kruis is”, schrijft Thomas. De toon klinkt soms hard, maar het is een hoopvol perspectief op de menselijke vergankelijkheid. Terwijl Thomas steeds pleit voor meer deemoed, respecteert hij de kracht van het individu. „Wees een rechter in je eigen zaak”, luidt een van de spreuken. In die zin is zijn spiritualiteit echt modern.

Klassieke katholieke spiritualiteit, die een hele cultuur heeft getekend. (EDS)

Thomas a Kempis, *Gelijk het gras*. Vertaald en ingeleid door Rudolf van Dijk, Kok, Utrecht, 96 blz., 14,90 euro, ISBN 978 90 4350 338 9.